

Del món a casa

per Josep Cots

Crec que hi ha obres literàries que val la pena de llegir per més que quedin molt lluny dels referents culturals propis. Són obres que, malgrat que potser ens parlen de gent i de paisatges que no coneixem, malgrat que potser ens plantegen situacions absolutament alienes a nosaltres, toquen qüestions que van més enllà de les particularitats del seu context de creació.

Algunes han marcat generacions senceres d'escriptors d'arreu del món, d'altres han creat escola, i entre unes i altres han anat conformant una mena de tradició cultural general. Són, per dir-ho així, patrimoni cultural de la humanitat. Aquestes obres cabdals, és evident que han de posar-se a l'abast també dels lectors catalans i, per tant, cal traduir-les.

Però és que a més a més, els catalans d'avui, com que no vivim aïllats de la resta del planeta —ben al contrari, des de sempre hem tingut interès per conèixer el que hi ha més enllà del nostre territori, per comprendre altres maneres de fer i de viure; com a poble mediterrani, som uns cosmopolites nats—, ens hem de poder impregnar de tot el que bull en altres cultures, hem de tenir l'oportunitat de ficar el nas en altres llocs, d'ensumar altres menjars, d'espiar altres terres, de veure altres maneres d'entendre les coses, d'enfrontar els problemes, d'esbrinar en els replècs de la condició humana més enllà del nostre clos, o de viure la vida. I si no podem llegir les obres que ens en parlen en les llengües en què s'han escrit originalment, doncs hem de dotar-nos de bones traduccions. De nou tornem a arribar al mateix punt.

Aquestes són les raons principals que Edicions de 1984 optés, de bon principi, per publicar literatura traduïda al català, tant del que es consideren «clàssics de la literatura universal» com d'obres modernes i contemporànies. Hem procurat sempre aconseguir traduccions de gran qualitat, precises, fidels al text creat per l'autor, que transmetessin les mateixes impressions que devien tenir els lectors de l'obra original. Perquè la literatura, que és una de les arts d'expressió cultural per excel·lència, no tan sols transmet i comunica, sinó que ho fa —ho ha de fer— amb bellesa. I el públic català no es mereix pas menys.

Naturalment, una editorial ha de buscar l'equilibri entre qualitat i oportunitat. Nosaltres defugim les obres purament comercials, que en realitat tenen un recorregut breu i un impacte històric inapreciable. Amb independència dels atributs concrets d'una obra, de la tècnica que hi mostri l'autor i dels recursos que hi utilitzi, mai no hem publicat res que no ens hagi agradat; per sort, gràcies a les lectures fetes, tenim un gust prou eclèctic, prou variat per no estancar-nos en un sol gènere o en un estil, ni en una època, ni en una determinada tradició. La prova és que al nostre catàleg hi trobareu de tot. I això també és una opció triada, perquè pensem que el públic català és igual de variat i obert de mires. I tant ells com nosaltres, per damunt de tot, a una obra literària li exigim una cosa: que sigui bona.

La dificultat de mantenir una editorial que basa el seu catàleg sobretot en obres traduïdes rau en l'escassetat de lectors habituals en català i en si aconseguim o no que les nostres novetats arribin a ser conegudes pels lectors interessats, com es pot veure molt més prosaic que traduir una obra. I en aquest punt la política cultural i educativa és clau i fins ara, sempre, se'ns ha girat d'esquena.